

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem., ve věci

žalobkyně: Z. Ř.
bytem X

zastoupena JUDr. Miroslavem Nyplem, advokátem
sídlem NNK a partneři s.r.o., advokátní kancelář
se sídlem Dukelská třída 15/16, 500 02 Hradec Králové

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 6. 2020, č. j. X

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 10. 6. 2020, č. j. X se **zrušuje** a věc se **vrací** žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je **povinna** uhradit žalobkyni na náhradě nákladů řízení 4 719 Kč, a to k rukám zástupce žalobkyně JUDr. Miroslava Nypla, advokáta společnosti NNK a partneři s.r.o., advokátní kancelář, se sídlem Dukelská třída 15/16, 500 02 Hradec Králové ve lhůtě do 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně brojila proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 6. 2020, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Okresní správy sociálního zabezpečení Blansko (dále jen „prvostupňový orgán“) ze dne 30. 4. 2020, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“).
2. Tímto rozhodnutím bylo rozhodnuto o žádosti žalobkyně o uznání doby a rozsahu péče o osobu závislou na péči jiné osoby ve smyslu ustanovení § 85 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. tak, že od 1. 9. 2018 do 2. 12. 2019 nelze žalobkyni považovat za osobu pečující osobně o osobu mladší 10 let, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni II, III nebo IV (středně těžká, těžká, úplná závislost) ve smyslu ustanovení § 5 odst. 2 písm. d) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „ZDP“) o paní L. R., nar. X, bytem X.

II. Žaloba

3. Předně má žalobkyně za to, že žalovaná se nevypořádala s některými body odvolání, což činí napadené rozhodnutí nepřezkoumatelným. Žalobkyně namítala, že v řízení o jejím návrhu byly zjištěny skutečnosti a poskytnuty důkazy svědčící o tom, že návrhu mělo být vyhověno. Úřad vzal v potaz pouze důkazy, které byly ve věci návrhu neutrální. Především obecné znění asistenční smlouvy a podklady z úřadu práce. Ani jeden z těchto dokumentů neprokazuje, že by žalobkyně požadovaný nárok neměla. Žádný předpis neupravuje, jak konkrétně má být vymezena doba péče v asistenční smlouvě. Vzhledem k většímu počtu asistentů pečujících o paní R. to ani není možné. Ani podklady z úřadu práce a provedené kontroly sice žalobkyni poskytnutou převažující péči nepotvrdily, ale ani nevyvrátily.
4. Ani odůvodnění napadeného rozhodnutí se nevypořádává s tím, proč nebylo vůbec přihlédnuto k zásadnímu důkazu prokazujícímu, že žalobkyně v daném období splnila podmínku pro kladné rozhodnutí o době a rozsahu péče ve smyslu § 5 odst. 2 písm. d) a § 14 odst. 2 ZDP tedy k čestným prohlášením ostatních asistentů sociální péče, kteří výslovně potvrdili, že to byla žalobkyně, kdo péči poskytoval v největším rozsahu. Odkazem na princip, *„že se nikdo nemůže vzdát svého budoucího práva“* je přitom v této oblasti práva irelevantní.
5. Opětovně nebyla žalovanou zohledněna ani svědecká výpověď předsedy spolku Senior klub Zlatuška, který na péči o paní R. a stejně tak o další své členy dohlíží. Prakticky jediným důvodem zamítnutí odvolání žalobkyně je pak v napadeném rozhodnutí polemika s výkladem pojmu „osobní péče“. Neodpovídá řádnému zdůvodnění rozhodnutí, pokud žalovaná poukazuje na zachování zásady legitimního očekávání, aniž by blíže přiblížila, o které podobné případy ve svojí rozhodovací praxi se opírá.
6. Žalobkyně splnila základní předpoklad výkonu činnosti asistenta sociální péče podle § 83 odst. 3 ZSS, pokud pomoc poskytovala osobně. Ostatně splnění této podmínky žalovaná v napadeném rozhodnutí potvrzuje. Žalobkyně ale splnila také další nezbytný předpoklad nutný k uznání doby a rozsahu péče, když v souladu s § 14 odst. 2 ZDP o paní R. pečovala v největším rozsahu.

7. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí je znát, že hlavní problém má žalovaná s tím, že o paní R. pečovalo více asistentů sociální péče, a že sama žalobkyně měla uzavřeny asistenční smlouvy s jinými osobami. Takové úvahy ale nejsou vůbec relevantní, když samotné zákonné ustanovení počítá s tím, že o potřebnou osobu se stará více osob. Stanoví se pouze měřítko péče v největším rozsahu. Právě v sousloví „v největším rozsahu“ spatřuje žalovaná moment, který dle jejího názoru splněn nebyl. Ač to zákon na žádném místě neuvádí a mlčí o tom i důvodová zpráva, tak žalovaná jde daleko nad prostý gramatický výklad uvedeného sousloví a s odkazem na nepodloženou rozhodovací praxi stanovuje mnohem tvrdší podmínku posuzování sousloví měřítkem rozsahu obvyklého pracovního úvazku.
8. Ač i takový rozsah žalobkyně dle svého názoru splňovala, jde napadené rozhodnutí očividně ve svém výkladu dalece nad znění zákona a jeho účel. Podle názoru žalobkyně je potřeba zapojení dalších osob za účelem „vykrytí“ mezer v péči je zcela nezbytná.
9. Skutečnost, že péče žalobkyně převažovala nad péčí ostatních asistentů, kteří se o paní R. starali, lze jednoznačně určit jak z jejich čestných prohlášení, stejně jako z výslovného potvrzení Senior klub Z. Tyto důkazy žalovaná bez srozumitelného zdůvodnění nevzala prakticky v potaz.
10. Žalobkyně rozhodnutí vnímá diskriminačně, kdy je zde dlouhodobě evidentní pokus různými způsoby sabotovat činnost asistentů sociální péče. Žalobkyni je známo, že v obdobných případech posuzování doby a rozsahu péče je žádostem vyhověno, jedná-li se o rodinného příslušníka. Žalovaná patrně prosazuje restriktivní postupy dle pokynů nadřízeného orgánu a nároky související s uznáním náhradní doby pojištění u asistentů sociální péče zamítá, ač Ministerstvo práce a sociálních věcí proklamuje nárok asistentů pro přiznání náhradní doby pojištění, pokud se tito starají o více závislých osob.
11. K tomu žalobkyně dokládá dopis ministryně Jany Maláčové ze dne 22. 11. 2019 v reakci na doplňující dotazy poslankyně O. R., podle něhož je z hlediska hodnocení účasti na pojištění nerozhodné, zda asistent pečuje o jednu nebo několik osob, přičemž náhradní doba se mu hodnotí pouze jednou. Výše uvedeným ostatně také dle žalobkyně lze vyvrátit argument žalované, že postupuje v souladu se zásadou legitimního očekávání. Žalobkyně naopak očekává, že rozhodování bude stavěno na principech potvrzených Ministerstvem práce a sociálních věcí. Z uvedených důvodů žalobkyně navrhl, aby bylo napadené rozhodnutí zrušeno jako nezákonné a věc byla vrácena žalované k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované

12. Ve svém **vyjádření** žalovaná shrnula obsah prvostupňového a napadeného rozhodnutí a k žalobním bodům uvedla následující.
13. V případě osobní péče platí podmínka přímého výkonu péče osobou pečující. Zápočet této doby jako náhradní doby pojištění přichází v úvahu pouze u té osoby, která poskytovala péči v největším rozsahu (viz § 14 odst. 2 ZDP). Žalovaná odkázala na základní zásady správního řízení, mezi jinými zásadu zachování veřejného zájmu a zásadu legitimního očekávání. Podle jejího názoru okresní správy sociálního

zabezpečení se snaží v návaznosti na tyto zásady rozhodovat tak, aby byly obdobné případy posuzovány obdobně.

14. V rámci rozhodování je pro okresní správy sociálního zabezpečení vždy podstatný rozsah poskytované péče. Ustálená rozhodovací praxe je taková, že okresní správy sociálního zabezpečení při svém rozhodování vychází z toho, že pokud má být péče považována za osobní péči ve smyslu ZDP, měla by být zajišťována v takovém rozsahu, v jakém je to při obvyklém pracovním úvazku (8 hodin denně) obvyklé. Činnost, která jinak vykazuje znaky osobní péče, ale nedosahuje tohoto časového rozsahu, nelze považovat za osobní péči ve smyslu ustanovení § 5 odst. 2 písm. d) ZDP.
15. V případě žalobkyně bylo zjištěno, že v období od 3. 1. 2019 do 30. 11. 2019 poskytovalo péči paní Libuši Rychlé střídavě celkem 10 asistentů sociální péče, přičemž interval péče byl různě dlouhý, ale vždy pokrýval alespoň část zmiňovaného období. Všichni tito asistenti měli s paní R. uzavřené asistenční smlouvy.
16. Jakkoliv tito asistenti čestně prohlásili dne 18. 12. 2019, že právě žalobkyně poskytovala péči paní Rychlé v největším rozsahu a toto bylo rovněž potvrzeno ze strany Senior klubu Z., z.s., a zároveň tito asistenti prohlásili, že nikdy nežádali a žádat nebudou, aby ve vztahu k péči o paní R. v uvedené době byli považováni za osoby pečující. Žalovaná však zdůraznila, že žalobkyně poskytovala v uvedeném období pomoc i jiným klientům Senior klubu Z., z.s., a měla v průběhu uvedeného období uzavřeny asistenční smlouvy s dalšími 6 klienty tohoto zařízení.
17. Žalovaná dovodila, že péče žalobkyně o paní R. v době od 1. 9. 2018 do 2. 12. 2019 nebyla osobní péčí zajišťovanou v rozsahu zakládajícím účast na pojištění ve smyslu ustanovení § 5 odst. 2 písm. d) ZDP. V daném případě tedy prvostupňový orgán respektoval ustálenou rozhodovací praxi.
18. V závěru svého vyjádření poukázala žalovaná na možnost uplatnit dobu péče vzhledem k organizaci výkonu sociální služby ve spolku jako dobu pojištění např. z titulu účasti na dobrovolném pojištění, příp. také jako dobu důchodového pojištění z titulu samostatné výdělečné činnosti anebo z titulu registrace podle § 78 zákona č. 108/2006 Sb.

IV. Replika žalobkyně

19. V **replice** k vyjádření žalované uvedla žalobkyně tuto argumentaci. Žalovaná shodně jako v napadeném rozhodnutí cituje pasáž o zásadách správního řízení, které je třeba dodržovat. Následně dodává, že ačkoliv § 14 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb. uvádí jako podmínku zápočtu péče jako náhradní doby pojištění péči o osobu v největším rozsahu (což i dle žalované v tomto případě bylo zřejmě splněno), přesto je třeba přihlídnout i k ustálené rozhodovací praxi, dle které by tato péče měla být zajišťována v takovém rozsahu, v jakém je při obvyklém pracovním úvazku vykonávána výdělečná činnost, tj. zpravidla 8 hod. denně.
20. Žalobkyně trvá na tom, že tato argumentace svědčí o nepřipustné libovůli žalované, která jde svým výkladem nad rámec zákona, čímž v důsledku porušuje základní práva

žalobkyně, konkrétně čl. 2 odst. 3 a čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a dále čl. 2 odst. 4 Ústavy ČR.

21. Z výše uvedených ustanovení zákona lze mimo jiné vyčíst, že pojištění je účasten (1) asistent sociální péče, pokud (2) pečoval o osobu ve II., III. či IV. stupni závislosti, a to (3) v největším rozsahu v případě plurality pečujících. Žalobkyně prokázala, že všechny tři uvedené podmínky byly splněny.
22. Žalovaná přesto dovozuje jakousi další podmínku týkající se rozsahu péče, která musí být dle žalované zajišťována v rozsahu obvyklého pracovní úvazku, tj. 8 hod. denně, ačkoliv o této podmínce není v zákoně jediná zmínka. Odkazuje pak na ustálenou rozhodovací praxi, kterou však blíže nespecifikuje. Žalobkyně má za to, že pokud by takovou další podmínku zákonodárce chtěl zákonodárce zakotvit, učinil by tak výslovně v zákoně. Žalovanou uvedená argumentace si přitom se zákonem odporuje, protože činí prakticky nerealizovatelným ust. § 14 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., které evidentně počítá s péčí více osob.
23. Podle čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod mohou být povinnosti ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích; rovněž podle čl. 2 odst. 4 Ústavy České republiky a čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod nesmí být nikdo nucen činit, co zákon neukládá.
24. Podmínka navíc není ani dostatečně určitá, když z ní ani tak nevyplývá přesný rozsah a žalobkyně nevylučuje, že i tuto podmínku nakonec splnila. Není totiž zřejmé, zda je za obvyklý pracovní úvazek myšlena péče 8 hod. denně po celou dobu trvání péče, anebo zda je třeba údaj poměřovat se standardní týdenní délkou v rozsahu 40 hod. (tzn. zda některý den stačí odpracovat např. 6 hod. a jiný 10 hod.) nebo musí jít o údaj průměrný za celou dobu trvání péče. Z výše uvedených důvodů žalobkyně trvá na žalobě a na tom, že došlo k porušení jejích práv.

V. Posouzení věci krajským soudem

25. Krajský soud zjistil, že žaloba byla podána včas, osobou oprávněnou a je přípustná za podmínek ustanovení § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“)
26. Žaloba je **důvodná**.
27. V první řadě je třeba konstatovat, že jde po skutkové i právní stránce o poměrně složitý případ, přičemž ve vztahu k obdobným věcem (žádostem asistentů sociální péče o uznání doby péče o závislou osobu) nelze hovořit o ustálené rozhodovací správní praxi, ani o ustálené judikatuře správních soudů k platnému a účinnému právnímu stavu.
28. Soud se v souvislosti s posuzovanou věcí zabýval výkladem podmínek uznání doby péče o asistenta sociální péče jako náhradní doby pojištění, přičemž vycházel z rozsudku zdejšího soudu ze dne 23. 11. 2021, č.j. 33 Ad 16/2020-66.

29. V posuzovaném případě je spornou rovinou právní hodnocení věci. Názor žalované na výklad relevantních ustanovení ZDP, která upravují předmětnou problematiku, lze parafrázovat tak, že podmínkou pro uznání doby péče všech osob pečujících o jiné osoby závislé na péči je to, aby rozsah denní rozsah péče byl srovnatelný s běžným pracovním úvazkem, za nějž žalovaná považuje osmihodinovou pracovní dobu.
30. Krajský soud se bude nejprve věnovat výkladu relevantní právní úpravy, ve světle níž posoudil jednotlivé žalobní body. Podle ustanovení § 5 odst. 2 písm. d) ZDP platí, že *Pojištění jsou při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně účastny dále osoby pečující osobně o osobu mladší 10 let, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu, která je závislá na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost), pokud spolu žijí v domácnosti; podmínka domácnosti se nevyžaduje, jde-li o blízkou osobu nebo asistenta sociální péče podle § 83 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb.* K tomu je zapotřebí poznamenat, že dříve byla právní úprava obsažena v § 5 odst. 1 písm. s) ZDP a stanovila, že *Pojištění jsou při splnění podmínek stanovených v tomto zákoně účastny dále osoby pečující osobně o osobu mladší 10 let, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), nebo o osobu, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost)5c), pokud spolu žijí v domácnosti5d); podmínka domácnosti se nevyžaduje, jde-li o blízkou osobu.*
31. Podle ustanovení § 14 odst. 2 ZDP v rozhodném znění platí, že *tutěž dobu péče o dítě podle § 5 odst. 2 písm. c) nelze započítat současně více osobám; pečovalo-li o dítě současně více osob, započte se tato péče jako náhradní doba pojištění té osobě, která pečovala v největším rozsahu. Ustanovení předchozí věty platí obdobně i při péči podle § 5 odst. 2 písm. d).*“
32. Je zřejmé, že pro náležité porozumění významu a smyslu citovaného ustanovení je zapotřebí provést nejen jazykový, ale též logicko-systematický a systematicko-teleologický výklad. K tomu podle názoru krajského soudu je třeba zohlednit nejen vazby mezi vymezením institutu asistenta sociální péče v ZSS, ale také argumenty pramenící z legislativní historie vývoje ZDP.
33. Krajský soud také upozorňuje, že orgány sociálního zabezpečení zde ex lege nedisponují žádnou správní úvahou, zda dobu péče uznají či nikoliv. Jde tu tedy pouze o prokázání či neprokázání podmínek, které zákon stanoví, nikoliv o výkon správního uvážení.
34. Podle ustanovení § 83 ZSS platí, že *(1) Registrace podle § 79 se nevyžaduje, poskytuje-li osobě pomoc osoba blízká nebo asistent sociální péče, který tuto činnost nevykonává jako podnikatel. (2) Asistentem sociální péče podle odstavce 1 může být pouze fyzická osoba, která je starší 18 let věku a zdravotně způsobilá. Zdravotní způsobilost se posuzuje podle § 29 odst. 1 písm. e). (3) Asistent sociální péče je povinen poskytovat pomoc osobně a s osobou, které poskytuje pomoc, uzavřít písemnou smlouvu o poskytnutí pomoci. Náležitostmi smlouvy je označení smluvních stran, rozsah pomoci, místo a čas poskytování pomoci a výše úhrady za pomoc. Pro uzavření smlouvy o poskytnutí pomoci platí obdobně ustanovení § 91 odst. 6.*“

35. Z výkladu citovaného ustanovení § 83 ZSS jednoznačně vyplývá, že asistent sociální péče není osobou blízkou k opečovávané osobě. Zároveň nesmí vykonávat péči o závislou osobu jako podnikatel. Právní skutečností zakládající právní vztah mezi ním a opečovávanou osobu je smlouva o poskytnutí pomoci, jejíž náležitosti zákon rámcově stanovuje. Asistent sociální péče neposkytuje z povahy věci nutně profesionální péči, na rozdíl od zařízení sociální péče, která jsou registrovaná dle ZSS (tzv. poskytovatelé sociálních služeb). Zároveň ZSS nepředpokládá ani jinak nestanoví místo, kde by péče měla být poskytována. Z kontextu je jasné, že nejčastějším místem bude domácnost, kde opečovávaná osoba žije, nicméně z ničeho nelze usoudit, že by bylo úmyslem zákonodárce jiná možná místa vyloučit.
36. Co se týká historických a systematických souvislostí interpretovaného ustanovení § 5 odst. 2 písm. d) ZDP, je třeba připomenout základní rozlišení okruhů důchodově (a nemocensky) pojištěných osob. V tomto ohledu měla zásadní význam novela ZDP provedená zákonem č. 344/2013 Sb., která jednoznačně odlišila okruh osob, které jsou účastny důchodového pojištění z důvodu výdělečné činnosti, z níž je odváděno pojistné na důchodové pojištění (§ 5 odst. 1 ZDP), a na druhé straně okruh osob, za které se pojistné na důchodové pojištění neplatí (§ 5 odst. 2 ZDP) Jak uvádí i důvodová zpráva k citované novele (bod 8), *jedná se o dobu účasti na pojištění, která se hodnotí při splnění zákonem stanovených podmínek jako náhradní doba pojištění; přitom se vychází z dosavadní úpravy, která se z těchto důvodů přeskupuje do dvou odstavců.*
37. Kromě toho byly s účinností novely zákonem č. 191/2018 Sb. od 1. 9. 2018 mezi osoby účastné důchodového pojištění prostřednictvím institutu náhradních dob pojištění z titulu péče o závislou osobu, u kterých se nevyžaduje podmínka domácnosti, zahrnuti vedle osob blízkých i asistenti sociální péče podle § 83 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb.
38. Z uvedených východisek krajský soud dovozuje následující. Lze konstatovat, že zařazením asistenta sociální péče k osobám, které pečují o jiné fyzické osoby závislé na této péči a v důsledku toho nemohou standardně vykonávat výdělečnou činnost, příp. ji vykonávat v rozsahu zakládajícím dobu pojištění, lze považovat za logické zohlednění možností výkonu péče dle ZSS. Je ovšem třeba zcela respektovat specifika péče poskytované asistentem sociální péče, která plynou z nastavení tohoto institutu v ZSS. Činnost asistenta sociální péče může být mnohotvárná a nelze ji poměřovat hledisky výdělečné činnosti, a to vzhledem k systematickému zařazení do § 5 odst. 2 ZDP. Nelze ji ani poměřovat hledisky tradičními pro osobu blízkou, neboť přímo úprava v ZSS tyto dvě osoby jako pečovatele od sebe odlišuje.
39. Tato specifika žalovaná zcela při svém výkladu pominula, pokud vycházela per analogiam legis zcela jednoduše z toho, že péče asistenta musí být poskytována alespoň v rozsahu obvyklého pracovního úvazku. Asistent sociální péče však nemusí péči poskytovat v domácnosti závislé osoby a ze zákona neplyne, že by péči musel poskytovat v nějakém minimálním rozsahu. Možnost péče více osob naopak předznamenává, že doba péče bude spíše flexibilní se zřetelem k potřebám závislé osoby, tak i její rodiny, která obvykle péči o tuto osobu zaštiťuje, nemůže-li sama osobně tuto péči celodenně zajistit.

40. Pro účely zohlednění takové doby péče podle ustanovení § 5 odst. 2 písm. d) ve spojení s § 14 odst. 2 ZDP je však klíčové (kromě osobního výkonu péče), aby ve vztahu k jedné opečovávané osobě byla v jednom a téže období doba péče uznána jako doba pojištění pouze jedné osobě, a to té, která pečovala „v největším rozsahu“. Z jazykově-logického výkladu tohoto pojmu vyplývá, že jde o pojem kvantitativní a relativní, tudíž slouží k provedení poměření rozsahu péče více osob. Zároveň jde o pojem neurčitý, který je třeba interpretovat se zřetelem k podmínkám konkrétního případu, ale na druhé straně také s přihlédnutím k principu předvídatelnosti a zákazu svévole. Zákon zde výslovně nepředpokládá žádné minimální omezení denní dobou péče.
41. V tomto ohledu je významným vodítkem judikatura správních soudů, která ve vztahu k péči zejm. osob blízkých dovodila určité zásady hodnocení rozsahu péče pro účely uznávání doby pojištění, ovšem ve vztahu k starší právní úpravě. V poslední řadě lze odkázat na závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2020, č. j. 5 Ads 66/2018 – 52, podle něhož *Podmínka osobní péče ve smyslu § 5 odst. 1 písm. s) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, při výkonu zaměstnání je splněna jen tehdy, je-li zaměstnání konáno při takovém zkrácení pracovní doby nebo za jiných obdobných podmínkách, které nebrání řádnému výkonu osobní péče. Předmětná věc se ovšem týkala situace, kdy pečující osobou byla osoba blízká a doba péče se časově odehrála ještě za účinnosti vyhlášky č. 284/1995 Sb., přičemž tato osoba blízká při výkonu péče pracovala v pracovním poměru. Nejvyšší správní soud také v tomto rozsudku vyložil, že: Nelze přitom absolutně vyloučit souběh péče o osobu ve smyslu § 5 odst. 1 písm. s) zákona o důchodovém pojištění a výkon zaměstnání, neboť pokud má pečující osoba pracovní podmínky upraveny tak, že má možnost kdykoli poskytnout potřebnou péči závislé osobě, může současně jistě vykonávat i zaměstnání. Tak např. souběh výkonu zaměstnání a péče o osobu závislou při zkrácení pracovní doby je možné si představit v případě, že závislá osoba má nižší stupeň závislosti a požadavky na přítomnost pečující osoby u ní nejsou natolik velké, aby si pečující osoba nemohla dovolit současný výkon zaměstnání při současném zkrácení pracovní doby tak, aby mohla v potřebných chvílích zajistit řádný výkon osobní péče o závislou osobu.“*
42. Krajský soud má za to, že přístup žalované k výkladu podmínek pro uznání doby péče asistenta sociální péče je příliš striktní, ve vztahu k účelu institutu náhradní doby pojištění až restriktivní. Přitom se opírá o jednoduchou analogii legis mezi osobou blízkou a asistentem sociální péče, ačkoliv pro její uplatnění krajský soud z výše vysvětlených důvodů nevidí podmínky. Naopak, je třeba zohlednit odlišnosti institutu asistenta sociální péče a vycházet ze systematického výkladu, z něhož závěry žalované prostě nevyplývají. Žalovaná tedy svým výkladem *praeter verba legis* potenciálně zasáhla právo žalobkyně na uznání náhradní doby pojištění, bude-li tato doba dostatečně prokázána skutkově. Závěry citovaného rozsudku NSS na předmětnou věc dopadají pouze nepřímě, neboť oba případy jsou skutkově i právně značně odlišné. Krajský soud znovu opakuje, že asistenta sociální péče nelze bez dalšího analogicky srovnávat s pečující osobou blízkou, ani poskytovatelem sociální služby dle ZSS (*sensu stricto*).
43. Pokud se žalovaná odvolávala na ustálenou správní praxi okresních správ sociálního zabezpečení, nijak ji ve správním spisu ani v napadeném rozhodnutí blíže neoznačila

ani nedokumentovala. Takový argument pro výklad zastávaný žalovanou nepostačuje.

44. I kdyby bylo možno s výkladem žalované souhlasit (i když se to krajský soud vzhledem k uvedenému nedomnívá), i tak krajský soud musí přitakat žalobkyni v tom, že dokazování provedené ve správním řízení spíše nahrávalo (nikoliv ovšem bez pochybností) tomu závěru, že péče žalobkyně byla poskytována přibližně v rozsahu denní obvyklé pracovní doby.
45. Žalovaná se tak dopustila nesprávného výkladu, který mohl mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé (§ 78 s.ř.s.).

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

46. Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí spočívalo na nesprávném právním názoru, krajský soud je zrušil a vrátil věc žalované k dalšímu řízení (§ 78 s.ř.s.), jak je ve výroku I. tohoto rozsudku uvedeno.
47. Pro další řízení je žalovaná povinna vycházet z následujícího právního názoru soudu (§ 78 odst. 5 s.ř.s.). Při hodnocení skutkového stavu bude žalovaná povinna vycházet z právního názoru krajského soudu na výklad ustanovení § 5 odst. 2 písm. d) ve spojení s § 14 odst. 2 ZDP, tedy nesrovnávat výkon činnosti asistenta sociální péče s obvyklým pracovním úvazkem a soustředit se na otázku, zda se zřetelem ke všem okolnostem byla splněna podmínka „největšího rozsahu“ poskytované péče o paní L. R.
48. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl tak, že žalobkyni v důsledku plného úspěchu ve věci náleží náhrada nákladů právního zastoupení v řízení před soudem, jakož i náhrada cestovních výdajů jejího zástupce při cestě k soudnímu jednání. Zástupce žalobkyně učinil v soudním řízení tři úkony právní služby, které je třeba hodnotit sníženou sazbou dle ustanovení § 7 a § 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb. v sazbě 1000 Kč za jeden úkon, tedy celkem 3000 Kč. Dále náleží náhrada hotových výdajů v sazbě 300 Kč za jeden úkon, tedy celkem 900 Kč. Jelikož zástupce žalobce je plátcem DPH, soud zvýšil náhradu odměny o částku připadající na tuto daň 21%. Celkem tedy náleží žalobkyni na náhradě nákladů řízení po zaokrouhlení na celé koruny nahoru částka 4 719 Kč, kterou je žalovaná povinna uhradit k rukám zástupce žalobkyně ve lhůtě 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 30. března 2023

JUDr. Petr Polách, v.r.
samosoudce

